

ARVAMUS

Arvamused: Gildi 1, 50095 Tartu, tel 739 0331, faks 739 0369, ivi.drikkit@postimees.ee

KOMMENTAAR

IVI DRIKKIT
Postimees

Elus on elul jalus?

Väga ebameeldiv on märgata surnud lindu. Mitte linnugripihirnu pärast – on lihtsalt kurb tunnistada elu lahkumist sellest omamoodi täiuslikust olendist. Vaadata lõtva kaela ja sorakil tiibu, mille lennud on lennatanud. Siis võtta labidas ja elutu suleline maha matta. Muidugi kui on selline võimalus.

Kord leidsin rabeleva linnu marjapöösale pandud võrgust. Läks aega, kuni sain ta võrku rapsitud jalad ja tiivad silmudest vabaks lõigata, kogu aeg tundes peos meeletult põksuvat südant. Enam ma pöösastele võrke ei pane.

Vilistanud ja plaksutanud olen küll, kui suurem parv mu kirsipuule laskub – ega siis kõike saa lindudega jagada. Mõnikord olen jälle pisut pettunult mõelnud, et näe, ei kõlba arooniad enam lindudelegi, kui sügisel pöösale jäädud marjad kevadelgi veel alles.

Nii me siis jagame lindudega maid ja maju, olles üks-teisele tülik ja rõõmuks – kuidas kunagi ja millises vaate-nurgast vaadates. Aga linnutut elu ei kujutaks vist keegi ette. Veel ei kujuta.

Võibolla alles päris pika aja möödudes ühel päeval «märkad», et juba mitu suve pole kuulnud rukkirääku, kes ometi nii valjult su aia taga räägutas.

Et kadunud on kägu, aoeelne linnuhääle mulin kuulduv kuidagi hõredam ning linnatänaval siblival varblasel tahaks jälle nägemisrõõmust kohe varvast suruda.

Usun, et need muutused on pärit linnast ehk linna arengust ja linnaelu edasimüümisest linnaäärsetele aladele, kust mu linnukogemused enamasti pärinevad.

Kui hakatakse vaidlema millegi ehitamise, rajamise või saagimise üle, siis meenutatakse Eestis ikka hõlmikpuud, mille pärast jäi lõppkokkuvõttes ehitamata uus Estonia.

Sellest pealinnas kasvavast puukesest sai kilp rahvale, kes astus vastu võimurite soovile korraldada oma paraade senisest võimsamalt ja uhkemalt. Ja nagu teame, rahvas võitis. Paraku Estonia hinnaga, aga kes siis osanuks arvata, et uus ja oma Eesti ei suuda rahvuskooperile uue maja ehitamisega hakkama saada.

Tollal kangelasena rohetanud hõlmikpuust on hilisematel aegadel saanud praktilise meelega eestlasele mingi mõttetuse sümbol, «sündroom», hoiatus.

Kui Ihaste uusehitusalal avastati haruldane aasnelk, tuletasid nii mõnedki meelde hõlmikpuud: mingi taimekirjal ei hakka ju ometi arengut takistama?! Aasnelk koliti eest ära, temast ei saanud hõlmikpuud.

Nüüd on avastatud uued «hõlmikpuud» ehk linnud Ihaste luhal, kes võiksid ohustada suurejoonelise sõudekalanali ehitust. Praegu pole tegijail teha muud kui põialt pidada, et luht Natura aladesse ei jääks. Kui ei jää, ju ta siis pole oluline kaitseala – polegi probleem!

Sellelipoolest on üha häirivamalt esile kerkinud mõtteviisi, et «mingisugused» linnud, puud, metsatukad, parigiplatsid ja lillekesed on tülikas risu linnarahva eduteel, nende kaitsjad veidrikud.

Kui selle pilguga vaadata, siis tõepoolest – kui palju mugavam ja puhtam oleks elu puude, lindude ja loomadeta. Ei ohtlikke oksid, puude kärpimist ega lehtede riisumist, miski ei takista ehitamist ega tänavate laiendamist, muudkui kaeva ja püstita, ning kui väga tahame, võime ju igal ajal rajada natuke mänguloodust à la Rüütli tänava õunapuud.

Milligipärast hakkab sellest mõttest kuumalgi päeval külm.

NÜÜD ON AVASTATUD UUED «HÕLMIKPUUD» EHK LINNUIHASTE LUHAL

JÄÄTMEVEDU / UNUNENUD ON EESMÄRK

Ei ole eesmärk omaette

Maa saan aru, kui ministeeriumi- või linnaametnik eirab jäätmevedu puudutavates avaldustes loogikat – neil on vahel nii lihtsam. Aga et rohelised jäätmeprobleemidele pihta ei saa – see hämmastab.

Maie Kiisel küsib oma artikli (TPM, 14.06.) pealkirjas, kas jäätmevedu on eesmärk või abinõu. Ning jääb ise otse vastuse võlgu. Tema mõtteavaldusest aga selgub, et tema (Eesti Rohelise Liikumise juhatuse liikme!) arvates ongi see eesmärk omaette.

Ta ütleb, et jäätmete vedu kui teenus maksab rohkem kui jääde ise. Ja siis leiab, et seetõttu peabki laskma tühendada pooltühje prügikaste. Kus on siin loogika?

Mulle tundub, et mida kallim on vedu, seda ratsionaalsemalt tuleks seda korraldada: vedada ikka jäätmeid, mitte õhku. Ja mis oleks siin otstarbekam, kui tühendada jäätmekest vastavalt vajadusele, mitte ametniku koostatud graafiku järgi. See graafik teenib ametnike mugavuse ja prügifirmade kasumi huve ning tapab inimestes vähesegi huvi jäätmeid sorteerida.

Erinevad huvid

Olen nõus, et päris ilma äravedu vajavate jäätmeteta keegi toime ei tule – isegi mitte äärelinna majakeses elav pensionäripaar. Ikka jääb üle tühi hambapastatuub, arstirohtude blisterpakendeid, vahel läheb katki elektripirn, tass või kauss... Nii et prügikast peab olema, kas või kahekolme majapidamise peale.

Aga juhul, kui orgaanilised jäätmed komposteeritakse, vanad ajalehed ja muu paberipraht pannakse ahju või pliidi alla, igasugused plast- ja metallkarbid kogutakse eraldi ja viiakse selleks ette nähtud erikonteineritesse, siis täitub ka kõige väiksem prügiurn väga aeglaselt – liigselt pakendatud kaupa vältival väikesel perel vahest paar korda või koguni kord aastas.

Toonitan: orgaanilisi jäätmeid ei tohi sinna sel juhul panna, see on karm ja õiglane hügieeninõue.

Miks ikkagi peaks prügikaste tühendamise vähemalt kord kuus? Tean küll: prügifirma tahab saada raha! Ja ametnikud roheliste heakskiidul korraldavad asjad nii, et nad selle raha ka saaksid.

Arusaamatuse juured on tegelikult sügavamal. Jäätme-majandust korraldama hakates peaksime endale kõigepealt selgeks tegema eesmärgi: kas taotleme puhtast keskkon-

ANN MARVET

Eesti Looduse toimetaja
(oma prügi liigiti koguja)

da või hoopis kasumlikku äri. Need kaks paraku kokku ei sobi.

Miks? Sest jäätmeseaduse kohaselt peaksime pingutama selle nimel, et vähendada prügilatesse ladestatavate jäätmete hulka, suunates üha rohkem jäätmeid taaskasutusse. Prügifirmade huvi on aga vedada rohkem jäätmeid prügilasse, teenides nõnda kasumit.

Ära nääguta, vaid selgita

Prügifirmasid soosiva jäätmekorralduse tingimustes kaob igasugune mõte koguda jäätmeid liigiti (aga sorteerimine peaks olema ju eesmärk!). Milleks koguda eraldi eri liiki jäätmeid ja tassida neid kodust kaugemal asuvasse konteineritesse, kui pead sel juhul maksma (pool)tühjas kodus prügikastis oleva õhu eest?

Kaldun arvama, et sellise jäätmekorralduse rakendades loobuvad sorteerimisest ka need, kes seda seni on teinud. Sest see tundub ju lausa kilpluse.

On veel teisigi asjaolusid, mis sorteerimishimu juhatavad. Need, kelle kohus on liigiti kogutud jäätmeid taaskasutusse suunata, pole aasta jooksul suutnud luua vastavalt tingimusi, internetis pakutavad ja tegelikud võimalused pole omavahel kooskõlas.

Aadressilt www.pakendi-

ringlus.ee leiab ülemaalse jäätme punktide loendi: seal on kirjas kohad, kas peaksid olema erikonteinerid paberipaperi (papi) ning segapakendi jaoks.

Tegelikult on vähemalt Tartu üldkasutatavates jäätme punktides paberipaperi konteiner ja teine, millel seisab kiri «Pane siia ainult kasutatud klaastaraat». Kõigile arupäriajatele on jäätmekorraldaja soovitanud, et pandagu klaasikonteinerisse ka kõik muud pakendid.

Niisiis «õpetus»: ära usu seda, mis konteineril kirjas, toimi oma äranägemist mööda. Ja samas hädaldatakse, et inimesed topivad erikonteineritesse seda, mis pole ette nähtud. Siia sobib küll vanasõna: omad vitsad peksavad.

JÄTKEM ÄRIHUID JA AMETNIKUMUGAVUS NING PÜÜDKEM SEADUST RAKENDADA NII, ET SEE TOIMIKS TAGASILÖÖKIDETA.

Üldse oleks vaja rohkem selgitusi ja juhendmaterjali, kas või põletamise asjus. Kui teatud pakendite (paber, õhuke läbipaistev kile jne) põletamine ei riku ei ahjulõõre ega ka välisõhku, siis teisi ei tohiks kindlasti tulle visata. Aga teadmatusest seda ometi tehakse. Abi oleks väikesest voldikust või brošüürist, kus peale

üldõpetuste võiks olla tabelina pakendiliigid, mida tohib ise põletada ja mida kindlasti mitte. Sellise juhendmaterjali eest peaks hoolitsemise keskkonnaministeerium (või teeksid seda paremini rohelised?). Lähtuda tuleks põhimõttest: ära nääguta, vaid selgita.

Andke võimalus!

Ja veel kivike omavalitsuste kapsaada. Vähemalt Tartus puuduvad tänavatel (südalinn välja arvatud) väikesed prügikastid. Kuidas õpetada inimesi puhtust pidama, kui tänaval tekkinud prügi pole kusagile panna?

Tänapäeva kiirustavad inimesed, eriti lapsed, armastavad käigu pealt midagi nosida. Kuhu panna tühi krõpsupakk, jäätisepakend jms? Tundub, et vähemalt osa inimesi kasutab prügikasti, sest olemasolevad (bussipeatustes, parkides) on alailma pilgeni täis. Pisiprahist on vahel ummistunud ka koerte väljaheidete jaoks mõeldud väikesed konteinerid parkides.

Kui prügikasti pole, siis viisatakse praht keldriaknaaukudesse, topitakse hekkidesse, viisatakse üle aia või siis lihtsalt tänavale maha. Antagu inimestele võimalus puhtust pidada ja ajapikku nad harjuvad!

Koerajunnidest ka. Ükski seadusakt ei hakka toimima, kui selle täitmist ei nõuta. Oma koera tagant koristaja on tänapäeval nii erandlik, et mõeldakäijad pööravad ringi ja vaatavad üle õla. Korralikul, seaduskuulekal inimesel hakkab piinlik...

Et asi kujuneks vastupidi ja mõõdujad hakkaksid seirama hoopis koerahunniku maha jäät, oleks vaja õige pisut pingutada. Ei peaks kohe rakendama ähvardatud 600-kroonist rahatrahvi, aga kui korraldada aeg-ajalt hommi-kuti ringkäik, pildistada patustajaid ja trükkida iga kord kümnekond pilti lehes, siis paneks see kindlasti kõik ülejäänud koerakükkitajad järele mõtlema. Ja tõenäoliselt ka tegutsema.

Kes ei tahaks elada puhtast linnast! Jäätmeseadus on loodud selleks, et seda arukalt rakendades oma elukeskkonna tõesti puhtaks saaksime. Jätkem ärihuvid ja ametnikumugavus ning püüdkem seadust rakendada nii, et see toimiks tagasilöökideta. Ja jäätmevedu olgu ikka abinõu, mitte eesmärk.

Samal teemal: Korraldatud jäätmevedu, TPM, 09.06., 12.06., 14.06., 19.06.

PM-ONLINE

Kommentaari artiklile «Jäätmeveost seekord majaanike pilgu läbi», TPM, 19.06.

Kui lubada tühendada prügikaste vastavalt vajadusele, siis mõni majaanik leiab, et see vajadus saabub kord

viie aasta tagant, aga seni võib rämps (»Paljudest seda ikka on!«) vaikselt metsa alla, naabri aeda või kuhugi avalikku prügikasti sokutada.

Muide, kui ma hiljuti ühes Põhja-Euroopa riigis küsisin, kuidas nad on lahenda-

minust vastavalt vajadusele ja minul tekib see vajadus pooleteise-kahe kuu järel. Kui on ahjuga eramaja, õues koer, kompostihunnik ja hulkuvad kassid, siis tõesti ei teki nii palju prügi kui näiteks Annelinna kortermajades.

Mina toetan prügi äravi-

www.tartu.postimees.ee